

Göteborgs tingsrätt

Endast per e-post

GÖTEBORGS TINGSRÄTT
Avdelning 3

INKOM: 2024-04-30
MÅLNR: T 10612-23
AKTBIL: 64

Mål nr T 10612-23

Partille kommun slutför härmed sin talan enligt tingsrättens föreläggande i ab 63 och ger in en sammanställning av vad kommunen gör gällande i två mellandomsfrågorna.

1 MELLANDOMSFRÅGA 1

1.1 Mellandomsfrågan

1.1.1 Den första mellandomsfråga som tingsrätten ska pröva är:

”Har Harald Daniels och Sabine Daniels på grund av preskription förlorat rätten att mot Partille kommun göra gällande hela eller någon del av det i målet framförda skadeståndsanspråket?”

1.2 Kärandenas fordran är preskriberad i sin helhet

1.2.1 Kärandenas fordran i målet är preskriberad i sin helhet.

1.2.2 En fordran preskriberas tio år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan.¹

1.2.3 För skadeståndsfordringar räknas preskriptionstiden i regel från den tidpunkt då den skadegörande handlingen utfördes.

1.2.4 Preskriptionsfristen för fordringar som grundas på flera rättsfakta, exempelvis skadeståndsrättsliga fordringar, anses löpa från tillkomsten av det första av dessa – den s.k. första rättsfaktumets princip.

1.2.5 Denna princip har sedan länge etablerats i doktrinen. Högsta domstolen har också, bland annat i NJA 2018 s. 793, slagit fast att principen ska tillämpas vid

¹ Preskriptionslagen 1 §

prövning av preskriptionstidpunktens början i fråga om skadeståndsfordringar. Högsta domstolen konstaterar bland annat följande i sina domskäl:

”En fordran som uppkommer på grund av en skadegörande handling anses som huvudregel tillkommen vid tidpunkten för denna handling (jfr prop. 1979/80:119 s. 89). Att skadan har inträffat först senare saknar betydelse.

Preskriptionsfristen för fordringar som grundas på flera rättsfakta anses vanligen löpa från det första av dessa (det första rättsfaktumets princip). Exempelvis gäller normalt vid villkorade skadeståndsfordringar, där ersättningsskyldighet förutsätter såväl att skada har inträffat som att någon ytterligare och senare förutsättning är uppfylld, att redan det första rättsfaktumet medför att preskriptionsfristen inleds. Fristen kan därför börja löpa utan att borgenären är medveten om sin fordran och utan att fordran kan göras gällande.”²

- 1.2.6 Kärandena har gjort gällande att deras skadeståndsfordran tillkommit (i) när kommunen tillställde dem fakturan för gatukostnadsavgifterna i november 2012 *alternativt* (ii) när kommunen skickade ut information om den kommande debiteringen i september 2012.
- 1.2.7 Ingen av de tidpunkter som kärandena gjort gällande utgör emellertid det *första* rättsfaktumet för det skadeståndsanspråk som de gör gällande i målet, det vill säga uttag av gatukostnader för tillkommande byggrätter.
- 1.2.8 Det första rättsfaktumet, som kan grunda ett ansvar för kommunen, är i stället gatukostnadsutredningen för det aktuella området där fördelningen av gatukostnaderna, inklusive frågan om uttag av gatukostnader för tillkommande byggrätter, framgick.³ Denna utredning överklagades i omgångar av flera fastighetsägare, bland andra av kärandena, och vann laga kraft i april 2011. Datumet för lagakraftägandet är därmed den *senaste* utgångspunkten för tillkomsten av kärandenas påstådda skadeståndsfordran och därmed preskriptionsfristens början i förevarande fall.
- 1.2.9 Kärandena har för första gången genom sitt brev i maj 2022 framställt delar av sitt krav mot kommunen. Det kravet omfattade kapitalbeloppet avseende gatukostnadsavgiften och ideellt skadestånd. Krav avseende räntekostnaden kärandena haft för finansieringen av betalningen, framställdes ännu senare och först genom stämningsansökan i juni 2023.
- 1.2.10 Det har därmed gått mer än 10 år mellan det första rättsfaktumet som grundar den påstådda skadegörande handlingen från kommunens sida och kärandenas krav. Kravet är därmed preskriberat.
- 1.2.11 Kommunen framhåller att om utgångspunkten för beräkningen av preskriptionsfristens början i stället ska vara när kärandena fick kännedom om att gatukostnader även för tillkommande byggrätter skulle utgå, skulle datumet för fordrans tillkomst vara ännu tidigare än april 2011, eftersom berörda

² NJA 2018 s. 793, p. 13-14

³ Ab 4.

fastighetsägare, inklusive kärandena, underrättades skriftligen om detta redan under 2009.⁴

1.3 Kärandenas fordran är preskriberad i vart fall i viss del

- 1.3.1 Om tingsrätten inte skulle anse att fordran är preskriberad i sin helt enligt vad kommunen anfört ovan, är fordran i vart fall preskriberad i den del den avser räntekostnaden.
- 1.3.2 Kärandena har framställt sitt skadeståndskrav i omgångar.
- 1.3.3 I brevet i maj 2022 framställdes inget skadeståndskrav avseende den ränta som kärandena betalat till sin bank och som kärandena nu gör gällande som en del av det skadestånd de väckt talan om.
- 1.3.4 Om tingsrätten anser att kärandenas skadeståndsfordran tillkommit i april 2011, enligt vad kommunen anfört i föregående avsnitt, är hela skadeståndsfordran preskriberad.
- 1.3.5 Om tingsrätten däremot anser att kärandenas skadeståndsfordran tillkommit vid något av de två senare tillfällen som kärandena gör gällande – det vill säga i september respektive november 2012 – behöver tingsrätten också pröva frågan om kärandena genom brevet i maj 2022 även framställt krav omfattande den räntekostnad som numera ingår i skadeståndsyrkandet. Om den delen av kravet *inte* anses ha framställts genom brevet i maj 2022, är i vart fall den delen preskriberad även med utgångspunkt från de tidpunkter som kärandena gör gällande fordran tillkommit.
- 1.3.6 Kommunen framhåller att kärandenas fordran i den delen, trots att den bygger på en ränteberäkning, inte är en biförpliktelse till huvudfordran, utan utgör i stället en del av den skada som kärandena har påstått uppkommit och dessutom den enda del av den påstådda skadan som enligt kommunens mening överhuvudtaget skulle kunna uppkomma. Kärandenas formulering i ab 35 om att "*Deras begäran [i brevet i maj 2022] avsåg utöver ersättning motsvarande gatukostnaderna ... även räntekostnader*",⁵ är därmed missvisande ger intryck av att det är en biförpliktelse där preskriptionsavbrott anses ha skett samtidigt som det skett för huvudförpliktelsen.

2 MELLANDOMSFRÅGA 2

2.1 Mellandomsfrågan

- 2.1.1 Den andra mellandomsfrågan, som tingsrätten ska pröva – oberoende av svaret på mellandomsfråga 1 – är:

"Har Harald Daniels och Sabine Daniels på grund av passivitet enligt allmänna civilrättsliga principer förlorat rätten att göra gällande hela eller någon del av det i målet framförda skadeståndsanspråket mot Partille kommun?"

⁴ Ab 4, handling betecknad "Antagandehandling" daterad 31 mars 2009, andra stycket.

⁵ Ab 36 p. 2.1.12

2.2 Kärandena har förlorat rätten att göra gällande sitt påstådda krav

- 2.2.1 Det står numera klart att det finns en allmän civilrättslig princip om att passivitet kan leda till förlust av rättighet. Förlusten av rättigheten kan föreligga före det att preskription inträder och även om preskription överhuvudtaget inte inträder samt även i de fall någon reklamationsplikt inte skulle anses föreligga.⁶
- 2.2.2 Det finns ingen anledning att avvika från principen bara av det gäller att fordran gäller skadeståndskrav från en privatperson mot en kommun, vilket bekräftas av att Högsta domstolen i flera fall tillämpat principen i förhållanden mellan näringsidkare och konsumenter, trots att konsumenter typiskt sett intar en skyddsvärd ställning.⁷
- 2.2.3 Den skadegörande handlingen uppkom, som anförts ovan, senast genom att gatukostnadsutredningen för det aktuella området vann laga kraft i april 2011.
- 2.2.4 Kärandena betalade kommunens fakturor, utan invändningar, i februari 2013.⁸
- 2.2.5 Dom i Perssonmålet, som kärandena grundar sin talan på, meddelades i april 2021.
- 2.2.6 Kärandena framställde större delen av sitt krav i maj 2022. Krav avseende ersättning för räntekostnad framställdes för första gången genom stämningsansökan i juni 2023.
- 2.2.7 Kärandena har således framställt sitt krav över elva respektive tolv år efter beslutet om gatukostnader, över nio respektive tio år efter att de utan invändningar betalat fakturorna avseende gatukostnaden och över ett respektive två år efter domen i Perssonmålet.
- 2.2.8 Det har inte funnits något skäl för kärandena – exempelvis för att företa särskilda utredningar – att avvakta så länge med att framställa sitt krav mot kommunen. Kärandena har heller inte anförts något särskilt skäl för varför de väntat så länge med att framställa sitt krav. De har tvärtom bekräftat att vad de anförts i detta mål ”i allt väsentligt motsvarar [vad fastighetsägaren i Perssonmålet] anförde till stöd för sin talan”.⁹
- 2.2.9 Kommunen å sin sida har haft anledning att utgå ifrån och inrätta sig efter att de fastighetsägare som ansåg sig ha ett krav, också skulle framställa dessa krav utan dröjsmål. Detta har särskilt gällt de fastighetsägare – inklusive kärandena – som tidigare aktivt och i flera instanser invänt mot kommunens beslut om uttag av gatukostnaderna och framför allt efter dom i Perssonmålet i april 2022.
- 2.2.10 I denna del framhåller kommunen särskilt Högsta domstolens uttalanden i NJA 2022 s. 3 som avsåg den närliggande frågan om krav på återbetalning av redan inbetalt belopp:

⁶ Se t.ex. NJA 2022 s. 3, NJA 2017 s. 203 p. 9 och NJA 2017 s. 1195

⁷ Se t.ex. NJA 2022 s. 3

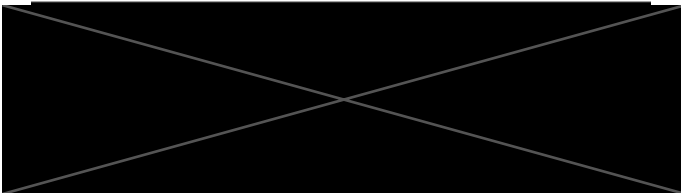
⁸ Stämningsansökan p. 4.4.2

⁹ Stämningsansökan p. 5.1.3

*"En utgångspunkt bör vara att en konsument i denna situation ska ges rimlig tid att överväga sin situation; samtidigt gäller att ju längre tid betalaren dröjer med sitt återkrav, desto större skäl har mottagaren att tro att betalningen är definitiv."*¹⁰

- 2.2.11 Med hänsyn till kärandenas passivitet under så lång tid som redogjorts för ovan, utan att det funnits något särskilt skäl för det, har kärandena förlorat rätten att framställa skadeståndskrav mot kommunen. Detta gäller i vart fall kravet avseende räntekostnad.
- 2.2.12 Till stöd för sitt påstående att de inte har varit passiva under lång tid, har kärandena hänvisat till sina åtgärder som vidtagits före 2010 avseende överklagande av detaljplanen och förslaget av fördelning av gatukostnader. Det är emellertid inte passivitet under den perioden som kommunen avser i denna del. Kommunens påstående om passivitet avser i stället perioden från det att kärandena fick reda på att de skulle betala gatukostnadsavgiften (i april 2011 enligt vad som anförts ovan) och dessutom betalade beloppet utan protest eller invändningar (i början av 2013) till dess att de framställde delar av sitt krav i maj 2022.
- 2.2.13 Kommunen framhåller att kärandenas omfattande aktivitet före 2010 och deras totala passivitet därefter, i sig har gett kommunen än starkare skäl att utgå från att kärandena inte skulle göra gällande något krav mot kommunen. Det har för kärandena varit både näraliggande och naturligt att framställa sitt krav långt före maj 2022 respektive juni 2023.
- 2.2.14 Kommunen framhåller vidare att kärandena, tvärtemot vad de påstår, inte har *"med fog kunnat förvänta sig att kommunen skulle följa domen [i Perssonmålet] och självmant kompensera de övriga fastighetsägare i området som drabbats på motsvarande sätt."* Det är för kommunen oklart hur kärandena kan ha haft denna utgångspunkt när det bland annat av just det pressmeddelande som kärandena själva hänvisat till i sin stämningsansökan, uttryckligen framgår att ställningstagandet att betala beloppet och inte överklaga domen endast gäller i det specifika ärendet och att kommunen anser att domen *"lämnar en hel del frågetecken"*.¹¹

Göteborg den 30 april 2024

¹⁰ NJA 2022 s. 3, p. 32

¹¹ Ab 21.